

J. R.

**Nowe prawo małżeńskie w Australii :
[recenzja artykułu P. Braunsa
opublikowanego w "Revue
internationale de droit comparé",
1962, nr 3]**

Palestra 6/12(60), 101-102

1962

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W dzień więźniowie biorą udział we wspólnych czynnościach: w pracach, nauce, rozrywkach i ceremoniach religijnych. Wszyscy więźniowie obowiązani są pracować.

Więźniowie mają prawo prowadzenia korespondencji i przyjmowania wizyt. Jednakże osoby powtórnie skazane mogą być pozbawione prawa przyjmowania wizyt. Korespondencja jest cenzurowana przez dyrektora lub wyznaczonego przez niego funkcjonariusza.

Na terenie więzień istnieje wiele szkół zawodowych oraz ogólnokształcących. Świadectwa i dyplomy wydawane przez te szkoły są równe świadectwom innych szkół publicznych; nie ma w nich wzmianki o fakcie uwięzienia ucznia.

Dyscyplina zapewniona jest dzięki tradycyjnym środkom w postaci nagród i kar. Najwyższą nagrodą jest ulaskawienie. Do innych rodzajów nagród należy podwyższenie udziału skazanego w osiągniętych zarobkach, zwiększenie liczby wizyt, ułatwienie w utrzymywaniu stosunków z rodziną itd.

Kary obejmują: nagane, pozbawienie wspólnego spaceru, izolację w celi ze zmniejszeniem lub bez uszczuplenia otrzymywanych posiłków w określonym czasie itd.

Praca reedukacyjna nad więźniami ma na celu ich readaptację do życia społecznego. W stosunku do młodych skazanych stosuje się metodę progresywną, polegającą na stopniowym przechodzeniu od reżymu bardziej surowego do łagodniejszego, bogatego w możliwości reedukacyjne z ewentualnym celem przedterminowego zwolnienia skazanego. Innym skazanym oferuje się po pewnym czasie możliwość przejścia do zakładu readaptacji społecznej.

Przedterminowe zwolnienie może być zastosowane wobec osób skazanych po raz pierwszy po odbyciu co najmniej połowy orzeczonej kary, a wobec recydywistów — po odbyciu $\frac{2}{3}$ kary. Decyzje w tych sprawach podejmuje minister sprawiedliwości na podstawie opinii sędziego nadzorującego. Do warunkowo zwolnionych stosuje się specjalny środek bezpieczeństwa zwany „wolnością nadzorowaną”, co jest wykonywane pod kontrolą sędziego nadzorującego.

Skazani są obowiązani zwrócić administracji koszty swego utrzymania oraz dać odszkodowanie osobom, którym wyządzili szkodę przez popełnienie przestępstwa, za jakie zostali skazani. Mogą być warunkowo zwolnieni tylko ci, którzy zapłacili to odszkodowanie lub znaleźli się w sytuacji uniemożliwiającej wykonanie powyższego obowiązku.

Nowe prawo małżeńskie w Australii

W dniu 1.IX.1961 r. weszła w życie w Australii nowa federalna ustawa zawierająca przepisy z zakresu prawa małżeńskiego (Matrimonial Causes Act z 16.II.1959 r.). Stanowi ona akt prawny o wielkim znaczeniu, który wprowadza jednolite i nowoczesne prawo małżeńskie dla całego obszaru państwa (zorganizowanego, jak wiadomo, w formie federalnej). Podstawowe modyfikacje prawa małżeńskiego wprowadzone powyższą ustawą omawia na łamach „Revue internationale de droit comparé” (nr 3 z 1962 r.) P. Brauns.

Wzmocnieniu i dalszemu rozszerzeniu uległy środki zmierzające do ochrony małżeństwa. Poradnie małżeńskie (*marriage guidance organisations*) stworzone

przez niepaństwowe instytucje mogą być uznane i subwencionowane przez państwo (art. 9—13).

Sędzia powołany do rozpatrywania spraw małżeńskich obowiązany jest do nakłaniania małżonków do pojednania. Ustawa wyposaża go w tym celu w szereg ważkich uprawnień (art. 14—17).

Prawo do rozwodu zostało uelastycznione. Dotyczy to w szczególności postanowienia zawartego w art. 37 ustawy, zgodnie z którym ustanie wspólnego pożycia małżonków po upływie 5 lat może stanowić przesłankę do orzeczenia rozwodu (nie znaną prawu angielskiemu, które poza tym stanowi wzór dla pozostałych przepisów ustawy o rozwodzie). Jednakże decyzja w tej materii w znacznym stopniu pozostawiona została władzy dyskrejonalnej sędziego. Powinien on odmówić orzeczenia rozwodu w szczególności wtedy, gdy skutek zachowania się powoda rozwiązanie związku małżeńskiego stanowiłoby środek zbyt surowy w stosunku do strony pozwanej bądź też godziłoby w interesy ogólne. Wprowadzono także możliwość orzeczenia rozwodu w razie samowolnej i uporczywej odmowy wykonywania obowiązków małżeńskich. Ograniczenia praw kobiet do wniesienia powództwa o rozwód z powodu zdrady małżeńskiej zostały zniesione.

Ustawa w nowy sposób uregulowała problematykę nieważności małżeństwa. Nieważność ta, spowodowana bigamią, pokrewieństwem, niezdolnością lub określonymi wadami woli czy też formy jej wyrażania (art. 18), uznana jest za absolutną, a więc istnieje bez potrzeby interwencji sądu; dzieci zrodzone w takim związku uważane są za dzieci pozamałżeńskie. W zakresie prawa do alimentów są one jednak zrównane z dziećmi pochodzącymi z małżeństwa.

Sprawy małżeńskie należą do kompetencji sądów federalnych.

Ustawa wyjaśniła także wątpliwości, jakie istniały dotychczas w zakresie uznawania zagranicznych orzeczeń rozwodowych (sprawa bardzo interesująca dla naszej praktyki). Ustawa zawiera w tej kwestii w zasadzie jedno tylko wymaganie, aby powód miał swój domicyl (miejsce zamieszkania) na obszarze państwa, którego sąd wydał dane orzeczenie. W ten sposób ustawowo potwierdzone zostało orzecznictwo Sądu Najwyższego stanu Wiktoria, odrzucające zasadę wzajemności przyjętą przez angielski sąd apelacyjny (*Court of Appeal*).

W odrębnych postanowieniach ustawodawca australijski podjął próbę walki ze współczesną plagą państw kapitalistycznych, jaką stanowią sensacyjne reportaże o sprawach rozwodowych. W związku z tym zakazał on prasie publikowania szczegółowych informacji o tych sprawach.

J. R.